

EL CERCLE SAGRAT DE JOAN NAVARRO

J. NAVARRO: *Bardissa de foc*. Ed. del Mall. Barcelona, 1981.

«Començo el camí que Alfa traça enllà de la murada del temps...» Així s'inicia l'itinerari poètic de Navarro, un discurs de trajectòria circular que es menja la cua en pur desfici de totalitat; un discurs sustentat per —i ancorat en— una impúdica primera persona: el Jo desvergonyit i tendre, lúcid i apassionat, que es desviu per historiar-se la pròpia vida i la pròpia mort. Tot el text és un diàleg —una dialèctica— d'aquest Jo amb l'ésser fosc i misteriós, el caçador criminal que és la mort i que és l'amor. Però es tracta al mateix temps d'un diàleg amb els lectors-espectadors («ja ho sabeu...») i, més encara, d'un autocolloqui en recerca de la pròpia identitat.

Navarro ens ofereix amb *Bardissa de foc* un poemari que sospitem donarà molt a escriure a la crítica: Prou s'ho mereix un llibre com aquest, unitari, farcit de càrrega filosòfica i de reflexió metalingüística, ric en suggerències imaginatives i amb un to càlid i vibrant que no trobem fàcilment en els textos experimentalistes de les darreres fornades poètiques.

El poeta atia el foc de la memòria, l'autocontemplació, des de l'àmbit acollent de la cambra («aquesta cambra coneix el meu principi») i des d'ella comença l'itinerari del record, un record dramatitzat pel recurs al diàleg, i amb un fil narratiu que el fa esdevenir relat. Un itinerari d'autofàgia que farà del Jo un Si Mateix: «Em menjaria la meva carn per tal d'esdevenir tomba meva, presó de la meva calavera».

Es tracta d'una trajectòria eminentment dialèctica on el Jo es defineix en lluita contra l'Altre, el qual pot fins i tot esdevenir autor del propi text («Qui em parla? ¿Qui construeix aquest discurs? ¿Ets tu o sóc jo qui parla?»). Una trajectòria que pren sovint caïres paradoxals («Quan em penso em nego: flama i cera») fins arribar a la paradoxa final: «Farsa del discurs. A no arribarà mai a contemplar la seva pròpia mort.»

Hi ha coses de les quals hom no pot parlar si no es vol generar proposicions lingüístiques buides de sentit. Els positivistes lògics abandonen aquest terreny a la pura poesia, però el discurs poètic de *Bardissa de foc* es voldria a si mateix també discurs lògic i, per això, entra i surt del cercle sagrat en una perpètua contradicció interna: Vet aquí l'últim joc, la més pregonada paradoxa del llibre.

El Jo poètic de *Bardissa de foc* és batejat kafkianament amb el nom d'*A*, designació que és etiqueta i crucifixió de la personalitat contradictòria i inexpressable. La sola redempció possible rau en la creació de la *paraula poètica*, plural i vivificadora: «Em van donar un nom i m'assassinaren, vaig haver d'inventar-ne d'altres per tal de renàixer del fang de les paraules.»

El llenguatge mata i el llenguatge salva. Els valors lògics de verificació i falsació no contenen per a la paraula poètica: Veritat i mentida perden llur sentit dins l'univers de la follia, de la *possessió* divina del poeta.

Ara bé, aquesta follia no rebutja de fet —una altra de les paradoxes a assumir— una finíssima tècnica estilística com és la de Joan Navarro, plenament eficaç quant a la creació de ritmes —tant de fònics com d'interns— que fan d'aquestes proses poètiques poemes perfectes i el mateix es pot dir de la construcció, plenament coherent, dels diversos capítols i del conjunt del llibre.

Les imatges i la rica mitologia —mar, religió, signes, mort...— que el poeta basteix en la seua obra són d'una originalitat fora de dubte. És clar, tanmateix, que hi podríem rastrejar nombroses influències literàries o filosòfiques, però el conjunt resultant és una creació personal amb una capacitat de suggerència poc comuna. El món poètic de *Bardissa de foc* —que en algun imprecís sentit se'n's antulla comparable al del *Llibre d'amic* d'en Vinyoli— esdevé així un món clos, màgic, atractiu. Un cosmos poètic, un cercle sagrat, al qual difícilment pot escapar el lector, seduït per la bellesa de la seua flama.

Vicent Salvador